

Nr 4

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar, m. m.

I en till riksdagen den 30 december 1958 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 24, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, varom föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1—5 i propositionen.

Utskottet handlägger i förevarande utlåtande de under punkterna 1, 4 och 5 upptagna ärendena.

Beträffande den närmare utredningen i ärendena, som i utlåtandet redovisas under punkterna 1:0—3:0, får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Inledningsvis har departementschefen redogjort för innehållet i två av Kungl. Maj:t avgjorda ärenden, vilka avgöranden ansetts böra anmälas för riksdagen.

I det ena fallet har Kungl. Maj:t den 18 juni 1958 bemyndigat domänstyrelsen att för kronans räkning inköpa samtliga aktier i Hjälmare-Kanal och Slussverks Aktiebolag — vilka aktier på vissa villkor hembjudits kronan — mot en köpeskilling av 3 000 000 kr. jämte en tilläggsköpeskilling av ca 263 300 kr. samt under i huvudsak de villkor i övrigt, som angivits i ett den 17 maj 1958 dagtecknat preliminärt köpekontrakt mellan aktieägarna i kanalbolaget och Aktiebolaget Kontio å ena sidan samt domänstyrelsen å andra sidan. Köpeskillingen och övriga med köpet förenade utgifter skall gäldas med medel ur domänverkets markfond.

Det andra för riksdagen anmälda ärendet avser försäljning enligt Kungl. Maj:ts beslut den 9 oktober 1958 av 2 områden om tillhoppa ca 31,08 ha — ingående i Gällivare statsgruvefält — av fastigheten Malmberget 1¹ i Gällivare socken till Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag för en köpeskilling av 23 860 kr. samt under i huvudsak vissa angivna villkor i övrigt.

Utskottet övergår härefter till att behandla de föreliggande ärendena angående försäljning m. m. av kronoegendom.

1:0

Berga 1¹, 2¹, 3¹, 4¹, 5¹ m. fl. i Stockholms län

Domänstyrelsen (skr. 24/1 1958) hemställer, att jordbruksdelen av kronoegendomen Berga (Berga 1¹, 2¹, 3¹, 4¹, 5¹ m. fl.) i Västerhaninge socken, Stockholms län, må utan hinder av föreskrifterna i 10 § 1 mom. förordning-

en den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom upplåtas till Stockholms läns och stads hushållningssällskap i enlighet med upprättat arrendekontrakt.

Den 3 december 1943 godkände Kungl. Maj:t, efter riksdagens hörande, förvärv av egendomen Berga och förpliktade domänstyrelsen att träffa avtal med lantbruksstyrelsen angående upprätthållande å Berga av en där befintlig lantbruksskola.

Domänstyrelsen träffade i mars 1944 avtal med lantbruksstyrelsen angående upprätthållandet av lantbruksskolan. Huvuddelen av egendomens jordbruk har därefter drivits i domänstyrelsens regi. Jordbruksdriften skötes lokalt av en särskild förvaltare, som tillika är rektor för skolan. Arbetskraften i jordbruket utgöres i huvudsak av skolelever. Det ekonomiska resultatet av jordbruket har under en följd av år icke varit tillfredsställande.

Vissa delar av egendomen är upplåtna till marinen.

År 1954 upptogs förhandlingar mellan domänstyrelsen och Stockholms läns och stads hushållningssällskap rörande en upplåtelse till sällskapet av egendomens inägor på arrende och av huvudmannaskapet för skolan.

Uppskattningsnämnden har uppskattat arrendevärdet å 344,3 ha tomt, trädgård och åker, 36,9 ha åker i beten samt 13 ha hagmarksbeten till 67 850 kr. under förutsättning att ett å egendomen befintligt jaktstängsel borttages. I nämnda arrendevärde ingår vissa hyresobjekt med 9 500 kr.

Överenskommelse har härefter — under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande — träffats mellan domänstyrelsen och hushållningssällskapet, om utarrendering på 10 år till sällskapet av vissa delar av egendomen mot en årlig arrendeavgift av 32 320 kr. för tiden 14/3 1959—14/3 1961 och av 40 400 kr. för tiden fram till 14/3 1969.

Domänstyrelsen framhåller, att arrendeavgiften understiger det arrendevärde, som föreslagits av uppskattningsnämnden. Beloppen är emellertid ej jämförbara, när vissa i uppskattningsförslaget medtagna områden och hyresobjekt undantagits (ca 20 ha inägor, huvudsakligen betesmark, samt ekonomihusen vid Näringsberg). Därjämte har styrelsen med hänsyn till det allmänna intresse, som här tillgodoses, ansett sig kunna något jämka arrendevärdet. Enligt överenskommelsen skall hushållningssällskapet övertaga domänstyrelsens skyldighet att upprätthålla lantbruksskolan och träffa avtal härom med lantbruksstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen har i yttrande den 9 november 1957 över framställning av hushållningssällskapet om statsunderstöd för bedrivande av jordbruksundervisning å Berga egendom sammanfattningsvis anfört följande. Av sällskapet framlagt förslag angående upprättande av en jordbruksskola å egendomen förtjänar i hög grad att vinna beaktande. Ett verkligt behov föreligger av allt att döma i Stockholms län av ökade utbildningsmöjligheter i jordbruk för ungdomar i 14—15-årsåldern utan föregående jordbrukspraktik. Den i utveckling stadda enhetsskolan kommer dessutom inom en nära framtid att ställa ökade krav på utbildningsmöjligheterna inom länet. De

relativt låga kostnaderna för upprättandet av en jordbruksskola å Berga och egendomens läge i förhållande till Stockholm talar för att den föreslagna förläggningen av skolan är mycket lämplig.

Domänstyrelsen anför slutligen att, därest i arrendet ingående mark under arrendetiden till äventyrs skulle behöva tagas i anspråk för militära ändamål, avtal därom torde kunna träffas mellan fortifikationsförvaltningen, domänstyrelsen och hushållningssällskapet.

Departementschefen, som biträtt arrendevillkoren, har i övrigt anfört följande.

»Enligt 10 § 1 mom. förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom skall, då optionsrätt icke föreligger, arrendet mot de fastställda arrendevillkoren utbudas antingen under hand eller å offentlig auktion. Nämnda förordning har utfärdats av Kungl. Maj:t, sedan riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts framställning godkänt grunder för förvaltningen av viss kronoegendom. Såsom framgår av det föregående har emellertid domänstyrelsen beträffande jordbruket å ifrågavarande egendom ingått ett preliminärt arrendeavtal med Stockholms läns och stads hushållningssällskap — vilket icke äger optionsrätt — på för sällskapet förmånligare villkor än dem som fastställts av uppskattningsnämnden. Vid sådant förhållande torde arrendeärendet böra underställas riksdagens prövning.

Såsom likaledes framgår av det föregående har hushållningssällskapet ingått avtalet med avsikt att efter tillträdande av arrendet driva en jordbruksskola å egendomen. Enligt vad jag under hand inhämtat har emellertid sällskapet förklarat sig vilja övertaga arrendet oavsett huruvida statsbidrag för en dylik skola kan erhållas eller ej. Mot den föreslagna arrendeupplåtelsen har jag intet att invända och finner mig i likhet med domänstyrelsen kunna biträda en jämkning av det arrendebelopp, som eljest bort krävas. De enligt det preliminära arrendekontraktet överenskomna arrendebeloppen torde böra godtagas.»

Utskottet. Beträffande de i förevarande proposition inledningsvis anmälda två besluten av Kungl. Maj:t har utskottet icke funnit dem vara av beskafhet att påkalla något särskilt yttrande från utskottets sida.

Vad angår frågan om utarrendering av jordbruksdelen av Berga kronoegendom i Stockholms län för undervisningsändamål till Stockholms läns och stads hushållningssällskap, som förklarat sig önska arrendera jordbruksdelen, oavsett huruvida statsbidrag för den avsedda jordbruksskolan kan erhållas eller ej, har Kungl. Maj:ts förslag härom icke föranlett någon utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva att jordbruksdelen av kronoegendomen Berga (Berga 1¹, 2¹, 3¹, 4¹, 5¹ m. fl.) i Västerha-

ninge socken, Stockholms län, må utan hinder av föreskrifterna i 10 § 1 mom. förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom upplåtas till Stockholms läns och stads hushållningssällskap enligt i huvudsak de grunder, vilka angivits i det föregående.

2:o

Bjuv 8¹ i Bjuvs köping

Domänstyrelsen (skr. 5/9 1958) hemställer, att 2 områden om tillhopa ca 12,25 ha av kronoegendomen Bjuv 8¹ i Bjuvs köping, Malmöhus län, säljes till Bjuvs köping på vissa angivna villkor.

Ifrågavarande områden — varav en del om ca 6 ha är avsedd såsom tomtmark för en blivande centralskola och den andra delen likaledes om ca 6 ha planerats för egnahemsbebyggelse — har av *uppskattningsnämnden* värderats ha ett försäljningsvärde av 1 kr. 80 öre per m² råmark. Sedan *hostadsstyrelsen* funnit, att egnahemsområdet icke borde åsättas högre saluvärde än 1 kr. 40 öre per m², har *domänstyrelsen* förklarat sig icke vilja motsätta sig hostadsstyrelsens prissättning, eller sålunda för skoltomten ca 108 000 kr. och för egnahemsområdet ca 84 000 kr.

Köpingen har liksom *departementschefen* förklarat sig icke ha något att erinra mot domänstyrelsens försäljningsförslag.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning göra erinran mot försäljningsförslaget och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att ifrågavarande områden om tillhopa cirka 12,25 hektar av kronoegendomen Bjuv 8¹ i Bjuvs köping, Malmöhus län, må säljas till Bjuvs köping för en köpeskilling, beräknad efter beträffande det för centralskola avsedda området 1 krona 80 öre per kvadratmeter och beträffande det för egnahemsbebyggelse avsedda området 1 krona 40 öre per kvadratmeter, samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

3:o

Medby 6¹ i Göteborgs och Bohus län

Domänstyrelsen (skr. 7/2 1958) hemställer, att kronoegendomen förra häradshövdingebostället 1 1/2 mantal Medby 6¹ i Bro socken, Göteborgs och Bohus län, må med undantag av ett område om 0,45 ha på vissa angivna villkor säljas till Lennart Larsson, arrendator av egendomen fr. o. m. den 14 mars 1958.

Avstyckning av nämnda område har numera fastställts.

Beträffande beskaftenheten av kronoegendomen Medby 6¹ meddelas i huvudsak följande.

Egendomen innehåller i 2 skiften, hemskitet och skogsskitet, sammanlagt 127 ha. Av arealen utgöres 39 ha av åker, 6,5 ha av äng och 35 ha av skog. Virkesförrådet är 5 280 m³sk. Mangårdsbyggnaden är i medelgott skick. Arbetarhostaden måste genomgripande moderniseras. Ladugården är omodern och arbetskrävande. Taxeringsvärdet är 116 400 kr., varav 91 400 kr. jordbruksvärde och 25 000 kr. skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat inägorna till 97 500 kr. Skogsvärdet har av *domänstyrelsen* fastställts till 61 000 kr. exklusive en särskild virkespost om 288 m³sk.

Domänstyrelsen har hemställt, att egendomen för ett pris av 158 500 kr. säljes till förutvarande arrendatorns son, Lennart Larsson, vilken numera arrenderar gården. Angivna virkespost ingår ej i försäljningen.

Departementschefen har lämnat försäljningsförslaget utan erinran.

Utskottet. Som utskottet finner sig böra godtaga det framlagda försäljningsförslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att kronoegendomen Medby 6¹ i Bro socken, Göteborgs och Bohus län, må säljas till egendomens arrendator Lennart Larsson för en köpeskilling av 158 000 kronor och på i huvudsak de villkor i övrigt, som domänstyrelsen föreslagit.

Stockholm den 3 februari 1959

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Anderberg, Jon Jonsson, Sigfrid Larsson, Bertil Andersson*, Eskilsson, Nils Hansson, Hjalmar Nilsson, Hermansson, Johan Persson och Hedström;

från a n d r a kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Gustafson i Dädesjö, Andersson i Hyssna, Jonsson i Strömsund, fru Lindskog, herrar Eliasson i Moholm, Nilsson i Lönsboda, Johansson i Öckerö, Carbell* och Hedin*.

* Ej närvarande vid justeringen.